

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Ce e cu revizuirea?*)

— Articol din afară. —

Scuzați, stimată redacție a »Unirei«, că Vă adresez întrebarea de mai sus: Ce e cu revizuirea bulei Christifideles? Vă aduceți aminte, că Dvoastră ați fost, ceice ați oprit lupta, ați stins tocmai în momentul, când el trebuia să ia proporțiile cuvenite. Preotul Murășan zăcea în temniță cu bravii Moftineni, ceialalți grupați în jurul arhidiaconului Romul Marchiș, erau hotărâți a apăra singuri interesele bisericii și ale neamului în acel corn de țară.

Pretutindenea însuflețire, bărbăție, entusiasm. În fața acestei vrednice și eroice atitudini a clerului și poporului Sătmărean, rutenii vicleni, faimosul Jaczkovics, Gőnczy și alții — inspectori și protopopi — au renunțat a-și mai arăta cinstitele obrazuri prin comunele românești. Au mers jalbe la guvern, la Viena, la Roma, ca să se înfrângă rezistența Românilor cu alte mijloace. Preoții români au primit pe urmă întrebările oficiale, dacă recunosc bula Christifideles de canonică și pe episcopul Miklósy de superior?

Și în momentul, când acei vrednici preoți trebuiau să se rostească, să ducă lupta până în sfârșit, a apărut în publicitate chestia revizuirii cu »sursa absolut autentică« și ați calmat spiritele zicând: Incetați! Revizuirea e în drum, revizuirea se va face. Factorii cei mai competenți (guvernul, Viena și Roma) au căzut deja de acord în privința aceasta. Comunele românești vor fi dismembrate, preoții vor avea voie să se depărteze etc.

Și pe urma acestui svon s'a potolit focul războiului. Preoții surescitați de evenimentele petrecute s'au

împăcat cu situația au plecat unul după altul la Canossa, iar aceea frumoasă luptă, care va fi întotdeauna o pagină glorioasă a istoriei noastre de dincoace, s'a paralizat, și vulturul românesc ce s'a ridicat mândru în slavă, a căzut din înălțime cu aripile frânte la pământ.

De atunci pace și liniște în Sătmărean, doar în ascuns dacă mai suspină, mai plânge vre-un înstreinat levit asupra deșertăciunilor acestei vieți trecătoare.

Și vremile schimbate s'au arătat cu imbelșugare în zilele trecute la Hajdudorogh. Ce bucurie, ce praznice, la întronizarea celui dintâiu episcop de Hajdudorogh! Venit-a multă lume ungurească. Venit-au deputații, reprezentanții pressei, ai instituțiilor culturale, politice ungurești, fost-a un tîmbălău, cum rar se face în țara ungurească. Nu e mirare, o așa biruință nu a repurtat maghiarismul în tot decursul veacului trecut, precum nimerit a zis *Khuen-Héderváry*. A fost o mare sărbătoare ungurească, la care s'a prins în horă calvinul cu papistașul, luteranul cu jidanul și au prăznuit peste capetele noastre cea mai desăvârșită biruință.

Vă puteți închipui, Onorată redacție, prezența preoților noștri la aceasta sărbătoare. Cei cari înainte cu câteva luni erau eroi, eroii noștri, eroii unei cauze desperate românești, s'au prezentat și ei, au trebuit să se prezinte, unii aducând daruri, alții preamărind chiar vremile schimbate. Oare crezut-a cineva, cecece vorbesc, că aur aduc dar celui dintâiu episcop maghiar, în aceea mare adunare de străini? Și oare când preoții noștri au trecut pe sub aceste furci caudine, nu am simțit noi, că rușinea ce le-a învăluit obrazul este a noastră, a celorce suntem chemați să apărăm neștirbite așezămintele acestei biserici, date nouă în stăpânire?

Revin deci iar la întrebarea de mai înainte: Ce e cu revizuirea? Au fost drepte cele ce ați scris Dvoastră? A fost de fapt competentă sursa¹⁾, care V'a informat? Și de ce tac de atunci cu toții? În documentele publicate de »Unirea« am cetit, că pe când se înființa noua episcopie, mergeau lucrurile telegrafice. Nunțiul din Viena a chemat telegrafice pe mitropolitul dela Blaj, ca în cealaltă zi la 10, să se prazinte la conferența, ce trebuie să se țină în cauza Hajdudoroghului. În cauza revizuirii însă tac toți tăcerea peștelui. De guvern, de Roma nu mă mir, pe ei nu-i arde la degete, dar pentruce tac ai noștri, pentruce tace comisia de cincizeci?

Căci să mă și gândesc mă cutremur. Nu cumva revizuirea să fie fost o invenție diavolească a cercurilor guvernamentale, ca prin lansarea acestei știri false să ne zăpăcească, să ne stânjănească lupta, să ne spargă rândurile. Spuneți-ne, că azi mai puteream începe din cap, cecece în urma svonului revizuirii am întrelăsat, respective am încetat de a mai face?

Iar dacă informațiile Dvoastre au fost exacte, dacă publicându-le ați crezut, că pentru acelea puteți lua răspunderea înaintea opiniei publice românești, înaintea istoriei, atunci de ce nu se mai face nimic în chestia aceasta? Se poate oare o așa cauză uriașă bisericească-națională înmormânta cu tăcerea?

Să ne ferească Dumnezeu, să nu mai dăm și de aceea groaznică decepție, că revizuirea să fie fost o manevră politică numai, menită a zăpăci opinia publică românească și a îngropa o mare cauză națională — pe veci.

Un protopop.

*) Publicăm articolul acesta cu rezervele cuvenite.

¹⁾ Il asigurăm pe autor.

Lupta în comitate. *Congregația dela Diciosânmărtin.* În congregația comitatului Târnăva mică, Românii prezenți au îndreptat atacuri inverșunute și temeinice împotriva administrației aziatice, care bănuie în comitat. Au înșirat un pomelnic de volnicii ale organelor administrative. Fișponul amenința în repetite rânduri pe vorbitorii români, că le ia cuvântul.

A făcut o deosebit de penibilă impresie asupra celor prezenți pasagiul vorbirii dlui *Romul Boila*, care a cerut dela factorii competenți socoteală pentru iregularitățile financiare ce s'au dovedit în sarcina primarului orașului Sânmărtin. S'au îngrozit chiar și cei mai încarnați dușmani ai noștri, auzind despre cazuri, cum, de pildă un Român a fost pedepsit cu 504 cor. pentru că a împușcat un iepure în pădurea unui domn mare; apoi, că alt „valah“ a primit 44 zile temniță, ca pedeapsă pentru transgresiunea, că găștile acuzatului au intrat în grădina altui nemeș ilustru.

Advocatul *Alexandru Morariu* a descris în culori vii pe nemeșii aceia, cari în timpul mai nou, la congresul agronomic din Cluj, au pornit o acțiune mare „patriotică“ împotriva pretenției politice de posesiune a Românilor de a cumpăra moșiile nemeșilor ruinați.

Deputatul guvernamental *Izekutz Gyözö*, atacă într-o cuvântare lungă băncile săsești și românești, „Albina“ și „Genossenschaft-bank“-ul din Ibașfalău, cerând dela congregație să sprijinească numai banca ungarască.

Văzând aceasta membrul român, dl *Dr. Romul Boila*, s'a ridicat din nou și luând în apărare băncile noastre, arată că pe ce baze solide și în ce mâni pricepute e depusă conducerea „Albinii“, cerând ca banii

publici să fie depuși și la „Albina“. Congregația, firește, a respins rugarea aceasta.

Congregația comitatului Brașov. În 18 Oct. crt. s'a ținut adunarea congregațională a comitatului Brașov. Au participat mulți membrii municipali, între cari 7 Români. Obiectul cel mai interesant a fost chestiunea aderenței față de guvern. Comisiunea permanentă a făcut propunerea, ca adunarea municipală să exprime încredere guvernului Tisza.

La propunere a vorbit dl *I. Lengeru*, combătându-o din punct de vedere românesc. A luat apoi cuvântul dl *adv. Dr. Nic. Mănoiu* și într'un discurs mai lung a arătat cauzele pentru cari membrii români ai congregației sunt contra propunerii de aderență. Domnul *Mănoiu* a înșirat gravaminele noastre naționale pe toate terenele vieții publice-politice. În deosebi a remarcat neglijarea și delaturarea limbii române din viața publică, contra legii de naționalitate. Își exprimă regretetele, că guvernele ungare desconsideră elementul român, căci are să se știe, că Ungaria nu poate să existe fără noi.

Dl *Mănoiu* roagă pe comitele suprem să talmăcească cele zise de dânsul, la guvern și propune ca moțiunea comisiei permanente să fie respinsă.

A mai vorbit un membru indignat preotul veformat din Apată, dl *Bohuș* a zis, că n'a înțeles nimic din vorbirea românească a dlui *Dr. Mănoiu*, dar i-se pare, că a fost atăcată demnitatea statului ungar și el respinge atacul. Se naște un murmur și ilaritate, fiindcă dl *Dr. Mănoiu* n'a vorbit despre stat ci a criticat exclusiv actele guvernelor.

Să pune la vot propunerea de aderență și cu toată vorbirea convingătoare a dlui *Dr. Mănoiu*, se votează cu mare majoritate.

Contra ei au fost voturile Românilor, în număr de șapte.

Pentru propunerea comisiei au votat și oficialii români dela comitat.

Cum operează societățile de emigrare? În Viena își avea reședința societatea de emigrare „*Canadian pacific*“, Ce venite enorme și-a asigurat pe tema acestei afaceri, ne putem închipui, că numai cheltuielile curente fac pe an cam 14 milioane cor. Societatea a trecut peste hotarele monarhiei până acum 100 mii, după altă cheie 500 mii obligați la miliție. Nu a fost acel rafinat mijloc, de care să nu se folosească societatea în manoperele sale. A ținut automobile, a avut o mulțime de agenți, de furnizori, cari travestiți au ademenit lumea spre America. A trebuit să intervină ministrul de războiu, ca să se miște autoritățile politice. Așa a fost apoi deținut directorul societății, iar investigația deschisă se crede, că va compromite o mulțime de somități politice. Societatea a operat și în Ungaria și în legătură cu aceasta se amintește numele fostului ministru de comerț *Vörös László*.

Noui scandaluri. Rând pe rând es la iveală afacerile murdare ale guvernului *Lukács*. Încă nu s'au potolit valurile scârboase în jarul casei de joc de pe insula *Margareta*, și un nou scandal preocupă opinia publică ungarască. Un domn cu numele *Lipscher Leopold* (nomen est omen), care se spuse a fi corespondent al marelui ziar francez „*Figaro*“, veni illo tempore la *Lukács* și își ofere serviciile. Guvernul fiind atăcat vehement de opoziție în chestia cu *Désy*, avu mare trebuință de apărarea foilor franceze și engleze, pe cari credea, că le va putea cumpăra prin dl *Lipscher*. Unele foi

FOIȚA.

Curți pustii.

Două neamuri.

Ferecat în lanțuri, prăvos de drumul îndelungat, ajunse criminalul, escortat de cei doi jandarmi până în dreptul birtului. Aci făcură popas, căci flămânzi și setoși cum erau, nu mai puteau înainta pe o arșiță de soare ca aceea. Lumea adunată de vremea frumoasă a unei Dumineci de vară pe larga răspântie dinaintea birtului, se feri speriată dinaintea străinului răufăcător. În urmă însă se adunară unul câte unul în jurul lui, voind să știe cine e, și ce a făcut, de a ajuns așa de iute în lanțuri.

Căci robul părea că e de abia de douăzeci. Nici fir de mustață nu avea încă și se vedea cu totul altcum, ca și cum se așteaptă cineva să vadă un făcător de rele. Era frumos feciorul, foarte frumos. Și mai era înalt și cu ochii vineți, cu o duioșie rară în privire, te robia, când te uitai mai cu dinadinsul la el. Și mai avea și o dulceață deosebită în graiu, un glas potolit, încât ochiu nu rămase umed, când începă să spună din istoria grozavă, ce se petrecuse cu el.

— N'am putut face altcum dragii mei, zise flăcăul cătră cei din jur. O datorie am avut și eu pe acest pământ și a trebuit să o plinesc.

În jur suspinau femeile, iar jandarmul de pază umbla așa de frumos cu mândrul flăcău, încât se vedea de departe, cât îi e de milă de el.

— Să fiți văzut pe frate-meu! Nu voi uita ceasul acela să mai am zece vieți.

Se opri pe o clipă și sta gânditor. Privirea i-se perdu peste capetele mulțimei spre orizontul îndepărtat, unde într-o vale, ce despică doi munți, cânta să-și descopere satul, de unde a plecat.

— Eram la plug. Eu duceam o vacă de corn. O cumpărasem de câte-va zile și era încă nelvățată. Eu mânăm și fratele ținea de coarne. O zi era ca aceasta, frumoasă, caldă, sfântă.

În ochi i-se iviră două lacrimi.

— Ce să mai mergem în sat? zise fratele. Ne mai perdem vremea pustii. Noi pân' de seară mai putem sta și nemâncăți, iar la vaci? Ei, le culegem niște pui din cucuruzul de colea. Li facem încă bine creștinului, că-i rodește mai bine.

— Am mers îndată pe loc. Am prins a rupe pe rânduri, dar n'am făcut zece pași, n'am cules zece pui, și ne pomenim cu jitarul.

— Prinsu-V'am? zise răgușit. De când

vă pândesc mișeilor. Cunosc și rărunchi din voi.

Ridicase toporul.

— Se nu dai strigai spăriat.

— Trase la vale și fratele se prăbușește.

— În brațele mele a murit, un vai nu putu zice. Dar raza ochiului, ce se întuneca, o simt și acum, cum privea la mine, ca și când mi-ar fi zis: Uita-vei tu cândva mișelia aceasta Andrei?

— Nici plângeră nu puteam și tremuram în tot trupul. L'am prins în brațe, am fugit cât am putut cu el, iar afară l'am culcat pe pajiștea verde, la lumina unui soare ca acesta.

Privi în sus cătră globul de lumină de pe cer și își făcu cruce.

— O căldură mare era, o mândră po-doabă de raze tremura în văzduh. Am plâns și am jurat pe soarele, care mă încălzește.

— Nu-ți ajută nimic nană Vuță, zisei la câteva zile femeii jitarului, îți rămân copiii săraci. Să te pregătești, că nu știi ceasul, când vei rămânea văduvă.

— Doi ani au trecut de atunci. Vă puteți închipui, ce s'a putut petrece în restimpul acesta în sufletul unui om ca mine. Ziua noaptea pe dealuri cu turma, singur singurel, eu cu gândurile mele. Abătutu-le-am de atâtea ori, gânditu-m'am la dreptul Judecător, dar strălucea iarăși soarele zilei

franceze în schimbul publicațiilor balneare din Ungaria s'au angajat pentru 120 mii cor. a lua guvernul unguresc în apărare, dar întrevinând opoziția prin Contele Károlyi și lămurind opinia publică franceză asupra stărilor ungurești; au refuzat în urmă să mai publice „scrisori din Ungaria“. Dl Lipscher a venit apoi să-și ceară și pe mai departe bănișorii promiși, dar a fost dat afară, ca un netrebnic.

Așa mergem tot mai adânc în noroiu. Și notabene că în toate aceste figurează pretutindenea numele lui Jeszenszky Sándor.

Un deputat maghiar despre turneul trupei din România.

Dl Iosif Sztérényi, fost secretar de stat și actualul deputat al Brașovului în camera ungară, a publicat în „Brasói Lapok“ un important primarticol, despre turneul trupei Antonescu în legătură cu denunțările ziarelor șoviniste maghiare la adresa teatrului român.

Iată, în traducerea „Gazerei Tr.“, acest articol:

Cetesc între știrile ziarului „Brasói Lapok“, că „mai multe comitate ardelene întrunindu-se în adunările lor de toamnă vor trimite ministrului de interne o adresă, că să anuleze concesiunea vătămătoare pentru maghiarime“, prin care se dă voie ca o trupă de actori din România să facă un turneu prin Ungaria.

Dacă știrea aceasta s'ar adevăra, așa conzidera acest pas de o mare greșală: de o mare eroare față de cultură și de o foarte mare greșală față de cetățenii noștri nemaghiari, în cazul acesta români.

Teatrul este un mijloc cultural. În orice limbă — fie ea maghiară, germană,

română sau italiană — ar servi arta acest ram, ea stă în serviciul culturii. Fiecare naționalitate are dreptul în Ungaria, în cadrele patriotismului, la cultura sa proprie; aceasta li-o asigură legile noastre în ființă și egalitatea de drepturi existentă. Dacă prin urmare guvernul a concesiionat reprezentățiunii românești, el a cassat numai o nedreptate care a existat până acum, și care a răpit concetățenilor noștri români dreptul ca să caute în limba lor proprie distrația sufletească pe care o oferă arta dramatică. Și că această concesiune s'a acordat unei trupei străine — în cazul acesta uneia din România — în aceasta nu găsesc într'adevăr nimic de excepționat; s'au dat doar astfel de concesiuni cu orice prilej și unor societăți franceze, germane și italiene, — prin urmare ce deosebire este în faptul că acum obține această concesiune o trupă din România?

Eu înțeleg îngrijirea ce se manifestă față de aceasta, temându-se că reprezentațiile române pot avea tendențe antimaghiare. O înțeleg, dar nu am această îngrijire, pentru că sunt conservativ în chestiunea datorințelor. Iar în acest punct datorința dispune, că autoritățile competente sunt obligate a griji ca asemenea reprezentații să nu aibă tendențe nici contra statului, nici contra națiunii, și ele să nu poată trece peste granița fixată de cultură și artă.

Aici începe datorința de controlă a statului, dar aici se și termină dreptul, pe care, după părerea mea, trebuie să-l respectăm față de toți locuitorii țării, sugrumând în germine o astfel de tendință dacă se arată.

Dar până când nu avem baza necesară de-a ajunge la presupunerea, că reprezentațiile române ar trece peste această graniță, că ar avea altfel de tendențe, până

atunci românii noștri nu pot fi pe cale dreaptă lipsiți de plăcerea, de-a se bucura din când în când de relațiunile artei teatrale în limba lor maternă.

Această părere am reprezentat-o și în chestia teatrului din Brașov și am propus să se conceadă și reprezentarea pieselor teatrale române în el, având convingerea, că noi trebuie să sprijinim străduințele culturale ale naționalităților, emulând cu ele prin cultura noastră. Eu nu tem națiunea noastră de nici un fel de cultură. Noi învățăm dela germani, de acolo scoatem și noi cultură, iar cultura română cu mult mai tinără să învețe dela noi. Dacă vom emula pe acest teren, ne vom câștiga stima lumii culte.

Dar tot atunci eliminăm și divergențele existente între noi și concetățenii nemaghiari, care de cele mai multe ori sunt făurite măestrit sau își au originea din aprecierea falșă a lucrurilor.

Cu cât ne va succeda aceasta pe un teritor mai mare, cu atât facem un serviciu mai mare țării.

Fiind aderentul cel mai neclintit al acestei direcții, a direcției unei înțelegeri cinstite, aș regreta mult, dacă s'ar adevăra știrea amintită, căci în acest caz s'ar manifesta prin ea o îngustime de suflet, care avându-și originea din o îngrijorare națională de prisos, ne-ar timbra fără nici o trebuință cu pecetea intoleranței și ar spori numărul dușmanilor noștri, de cari avem mulți și acum.

Budapesta, 18 Oct. 1913.

Sztérényi József.

acele pe cer, cântau păsările în crâng, iar feciorii eșiau cu plugurile pe ogoare.

— Atunci mai treceam odată prin chinurile morții, pumnii mi-se înțeșteau, trupul mi-se înfrigura și auziam cum se cade la spatele mele glasul stâns a lui Nicolae: Uita-vei tu cândva ceasul acela Andrei?

— Am întâlnit de multe ori pe jitarul noaptea pe deal, prin pădure. De câte ori nu răsăream înaintea lui din câte-o tufă, de după un copac. Rămânea îngrozit și tremurător înaintea mea.

— Nu te teme nimica, ziceam, nu aici îți va suna ceasul. Stăpânul tău te-a putut scăpa de pedeapsă, de mâinile mele nu scapi.

— Și veni zișa aceea. Ce soare mândru strălucea pe cer, în Dumineca aceea! De vânat ce era tot deasupra mea tremura zarea limpede, iar pe coastele munților se vedeau cum se cade pârăele cum curg printre stânci la vale. Ca într'o haină de sârbătoare era satul. Înaintea porților au măturat frumos până la jumătatea drumului femeile, iar păreții nou văruiți ai caselor scilipeau albi tare în lumina plină de soare. Copii îmbrăcați în cămeși albe se alergau pe uliță, fete cu flori în mână și feciori cu pene în pălării grăbeau cătră mijlocul satului la horă. Auziam de departe dipele, căci veneam cu oile de cătră capătul satului.

O lacrimă își șterse din ochi flăcăul frumos. I-se mai învărteau odată toate acele

prin minte: jocul, cântecul, oamenii în haine de sârbătoare, copii, fete.

— Să mă ferească Dumnezeu să mor într'o zi cu aceea.

— Să mâni înainte Nicolae, zisei cătră strungar, te-ajung în luncă. Vreau să joc și eu, doar în june.

— Toată ziua umblu pe dealuri, noaptea prin poeni, vă puteți închipui, cum ti bate inima unui așa flăcău, când vine în sat între oameni.

— Ca azi văd. Pe butuci, pe la porți ședeau bătrânii, își povesteau vorbele, în cerc stau femeile și priveau la horă.

— Mi-am dat cojocul și băta unuia și m'am aruncat în joc. Eram tinăr și drept aveam și eu la vicia și plăcerile ei. M'am învărtit de câteva-ori, apoi stămpărat mi-am luat cojocul și am dat să plec iute să ajung oile.

— Mulțimea să uita zimbătoare! la mine. Unii strigau, alții — mă prinse să mai rămân. Eu mă abat prin mijlocul lor, pun mâna pe căciulă, să le zic un rămas bun. Când mă întorc la spatele mele — jitarul. În haine de sârbătoare, cu călțuni noi, cu fața senină. Era o zi mândră ca aceea — să mă ferească Dumnezeu să mor pe un așa soare. Ca un fulger îmi veni în minte celece s'au petrecut atunci.

— Parcă-l vedeam pe Nicolae cum se uita la mine dnios: Uita-vei tu cândva aceasta Andrei?

— Ce s'a petrecut nu-mi mai aduc bine aminte, căci mi-s'a întunecat repede lumea înaintea ochilor. Când îmi reveni în fire pe jitarul îl ridicau din pulbere și l-au dus acolo, unde fratele îl aștepta nerăbdător de doi ani de zile.

* * *

Veni jandarmul din birt. Aduse de mâncare, și o sticlă de apă.

Porniră toți trei înainte cătră beznele, ce-l așteptau deschise larg pe mândrul flăcău.

În drum se mai auzia cum zicea tare, mai mult pentru sine:

— O zi era ca aceasta, o zi de Duminecă. Așa un soare pe cer și atâta seninătate pe pământ. Ieșitau cu toții din case afară la lumina plină și caldă. Crângurile erau negrii de verzi, luncile înflorate, iar pe uliți se alergau copiii jucându-se. Ce greu e să mori într'o zi ca aceasta, ce mare blăstăm!

Își îngropa fața în palme și suspina. Cotise cortejul la deal, pe ulița cea mare — dispăru. În urmă liniște, suspine și plâns.

* * *

Puternice familii se spune, că au fost pe vremuri Maximeștii și Bilboreni. În hârțile vechi se citește, că juzii satului au fost pe schimbat tot din aceste neamuri. Au avut mari moșii și multe locuri au rămas în hotar de pe numele lor. Dealul lui

Reviste.

Albania. Din Valona se anunță, că Essad pașa are de gând să proclame *republica albaneză*, în fruntea căreia are de gând să stea el. Comandantul grec din Ianina anunță, că în ultimele zile s'au dat lupte violente între partizanii lui Essad pașa și partizanii guvernului provizoriu. Essad pașa a cerut intervenția amiralului englez Burney.

Serbia. Dela ministerul de externe se anunță că guvernul sârb va răspunde astăzi la demersul puterilor Triplei Alianțe. Răspunsul Serbiei va fi în concordanță cu nota remisă Miercuri ministrilor sârbi din străinătate. Prin noua notă guvernul sârb declară, că va ținea ocupate pozițiile strategice din Albania, până ce va primi garanții relativ la restabilirea ordinii și liniștii în Albania, cât și stabilirea graniței definitive a Albaniei. Serbia motivează această măsură prin faptul, că în Albania domnește anarhia, astfel, că guvernul albanez nu mai e stăpân pe situație.

Serbia își exprimă speranța, că marile puteri vor recunoaște acest punct de vedere. În același timp guvernul sârb declară, că trupele sârbe vor rămânea în defensivă și nu vor mai înainta în Albania.

Agencia Ștefani anunță că guvernul italian a făcut și continuă a face la Belgrad demersuri amicale inspirate de un adevărat interes pentru Serbia, de a face pe guvernul sârb să înțeleagă gravitatea urmărilor, la cari Serbia s'ar expune împotriva voinței Eu-

Bilbor, lunca lui Maxim, ograda Maximeștilor sunt și azi însemnate dricuri în hotar, dar în alte mâni.

Când și pentru ce s'au învrăjbit aceste două neamuri de oameni, Dumnezeu știe?

Trebuie, că vre-un blăstăm, vre-o mare fărâdelege, vre-o faptă groaznică i-a urmărit din neam în neam, până ce s'au stins cu toții, iar moșiile lor au ajuns în mâinile streinilor. Cel din urmă Maxim a murit de moarte năpraznică, iar ucigașul lui a putrezit pe armă în temniță. Copiii celui dintâi s'au împrăștiat apoi pe toate satele, iar mama lui Bilbor Andrei innebunise. Așa s'au stâns aceste două neamuri căci scris este: Să nu ucizi!

T.

ropei. I-a aratat deliberările unanime ale întrunirii dela Londra, cari au fixat granițele Albaniei. Guvernul italian s'a adresat și celorlalte mari puteri stăruind, ca și ele să dea aceleași consilii guvernului sârbesc.

„Albanischer Correspondenz“ află din Scutari, că trupele sârbești au înaintat zilele din urmă și mai departe pe teritoriul Albanez, incendiind satele și masacrând populația. Trupele sârbești au ocupat întreg teritoriul din împrejurimile orașului Djacova. Din cauza acestei situațiuni, șefii mai multor triburi albaneze au cerut intervenția puterilor.

Țurcia. Ziarul „Tanin“, tratând situațiunea torco-greacă, zice că orice răbdare are o margine: Grecia va trebui să renunțe la atitudinea ei, care este nesocotită din punctul de vedere al propriilor ei interese.

Diverse.

Preoți decorati. Foaia oficioasă anunță, că Majestatea Sa a decorat pe preoții Nicolau Iogan, protopopul gr.-cat. al Sibiului și pe Florian Rusan, preot gr.-or. în Alba-Iulia, cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif, drept recunoștință pentru meritele câștigate pe teren militar în calitate de păstori sufletești.

„Viitoarea principesă moștenitoare a Greciei“. Sub acest titlu revista franceză „Le Miror“ publică un articol, în care vorbind despre logodna principesei Elisaveta României cu prințul George al Greciei spune, între altele următoarele:

„Logodna prințului George al Greciei cu răpitoarea princesă Elisaveta a României se face sub cele mai fericite auspicii, căci ea unește dorințele cele mai scumpe cu interesele reciproce ale Caselor lor“.

Revista laudă apoi calitățile principesei Elisaveta amintește de Carmen Sylva, „al cărei talent de scriitoare e universal cunoscut“, de regele Carol, „care e un monarh foarte luminat“ și sfârșește vorbind de dragostea, pe care o are Românul pentru Franța, a cărei limbă, principesa Elisaveta — spune revista — o vorbește la perfecție.

Dela „Asociațiune“. Circulară către toate direcțiunile despărțămintelor. Domnule director! Unul dintre mijloacele cele mai potrivite pentru răspândirea culturii naționale este teatrul. Imprejurările triste dela noi nu ne permit să înjghebăm o trupă permanentă de artiști, care să cutriere în fiecare an centrele mai însemnate locuite de Români.

Ceeace nu putem face însă noi, pot face frații noștri din regatul liber. Unul dintre artiștii din România, dl Victor Antonescu, a obținut concesie dela guvernul din Budapesta să dea în curs de mai mulți ani reprezentații în diferite orașe din Ardeal și

Ungaria. Primul turneu l-a și început în Alba Iulia, în zilele trecute.

În trupa dlui Antonescu sunt doi dintre cei mai buni artiști ai Teatrului național din București, dl Ion Brezeanu și dna Maria Ciucurescu. În viitoarele turnee vor veni și alți artiști mari dela teatrele naționale din țară.

Ei vor arăta publicului dela noi puterea artei românești și vor răspândi frumuseța limbii literare în toate părțile.

Trupa dlui Victor Antonescu va cutriera următoarele orașe: Sibiu, Blaj, Orăștie, Alba-Iulia, Abrud, Brad, Lipova, Lugoj, Caransebeș, Făgăraș, Brașov, Arad, Oradea-mare, Beiuș, Baia-mare și Cehul-Silvaniei.

Vă rugăm, domnule Director, ca să stăruiti pe lângă toți membrii Asociațiunii să sprijinească cu dragoste pe acești apostoli ai Artei românești și se ia parte în număr cât mai mare la reprezentațiile ce le dau.

Primiți, vă rugăm, încredințarea deosebitei noastre stime. P. Cosma, prezident subst. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Preot judecat. Tribunalul din Turda a pedepsit pe preotul din Hădărău Octavian German cu trei luni închisoare și suportarea cheltuielilor de proces pentru că în preajma meetingului dela Alba-Iulia printr'o cuvântare și-a îndemnat poporeni să participe câți mai mulți la meeting.

Contra acestei sentințe s'a înaintat recurs, care se va pertracta în 30 crt. la Curtea de apel din Cluj.

Societatea pentru fond de teatru român, își va ținea adunarea sa generală a XLI-a în Caransebeș, în zilele de 8 și 9 Noemvrie n. 1913. Să invita la această adunare generală toți membrii fondatori pe viață, ordinari și ajutători ai Societății, precum și toți binevoitorii și sprijinatorii culturii românești.

Advocat nou. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Bandul-de-câmpie—Mezőbánd. Cu toată stima: Dr. Aurel Rusu avocat.

Petrecere. Reuniunea română de cântări din Bistrița invită cu toată onoarea la concertul urmat de dăne ce-l va aranja Duminecă în 26 Octomvrie st. n. 1913 în sala cea mare dela „Gewerbeverein“ cu concursul capelei militare a reg. c. și reg. Nr. 63 din loc sub conducerea măestrului Hermann Klee.

Schimbări în corpul diplomatic. Din Viena s'a anunțat, că consilierul dela ambasada austroungară din Berlin Flotov a fost transferat în Viena ca referent al afacerilor orientale dela ministerul de externe, iar în locul lui a fost numit Haymerle consilier dela ambasada din București.

Doi ofițeri ruși chelnerii într'un hotel foarte cercetat din Przemysl, poliția a arestat 2 ofițeri ruși frați, cari făceau slujba de chelneri. S'a constatat, că unul dintre ei e căpitan în statul major rusesc, iar frațele lui locotenent. Ambii împrumutau cu bani pe ofițerii austriaci, cari erau oaspeți de toate zilele ai hotelului, voind pe calea aceasta să ajungă la secrete militare.

Catastrofa minei de cărbuni „Universul“ de lângă Cardiff (Britania-mare). În urma unei exploziuni urmată de o puternică detunătură mina s'a

aprinș provocând groază în muncitori în număr de vre-o 900. Dintre muncitorii amenințați cu moartea au fost salvați până acum 459. Mai lipsesc 411 lucrători. Pe colinele din jurul minelor s'a adunat o mare mulțime de oameni. Până acum s'au scos 200 cadavre din mine.

Aspectul cadavrelor scoase cu ascensorul e oribil, mulți morți neputând fi recunoscuți. Soartea celorlalți lucrători e necunoscută.

Trupa Antonescu la Făgăraș a sosit Vineri seara cu trenul de 6 în gara Făgărașului, unde i-a așteptat un frumos număr de inteligenți, domni și dame urându-le bun sos în orașelul lui Negru Vodă.

De aici un convoiu de trăsuri a adus pe artiști în piață și apoi la locuințele de găzduire.

Pe străzi o mulțime de curioși, Români și străini așteptau cu nerăbdare să sosească ceasurile 8, ca să vadă pe reprezentanții trupei române.

În urmă au sosit și acelea. Scaunele se ocupă pe încetul și când sala e ticsită de lume se desface cortina.

S'au jucat „Legea iertării“ și „Năpasta“ cu un succes strălucit și desăvârșit.

După producțiune a urmat un banchet, la care au luat parte un număr destul de însemnat de dame și domni, iar ca dovadă, că vremea, cât a ținut banchetul a trecut bine, chiar prea bine, fie mărturie lumina zilei, care a apucat pe mulți oaspeți încă în sala otelului. Nici nu e mirare, că a trecut timpul așa de bine, când te gândești la frumoasele discursuri, ce s'au ținut, apoi la declamările simțite și pline de viață a dlui Antonescu, iar mai ales cântecele din altă lume ale dnei Juga și chiar și versurile simpatice ale dnei Ciucurescu auzite dela mama Dsale, au stors aplauze nesfârșite.

Șirul discursurilor l-a început dl protopop Nicolae Borzea, spunând, că venirea artiștilor din România e un lucru, care de 40 de ani nu s'a mai petrecut. Artiști sunt apostoli „frumosului“ și ai „adevărului“, de aceea nu li-se poate mulțumi îndeajuns pentru munca grea și obositoare, ce-o deprind artiștii noștri.

În discursul, ținut de părintele vicar Iacob Popa, s'a făcut asemănare între starea culturală, ce-o au frații noștri de dincolo și între a noastră accentuându-se cu căldură ținta, ce trebuie s'o avem pururea înaintea ochilor, Unitatea culturală a Românilor, care țintă se cuprinde așa de frumos în versurile lui Alexandri:

Menirea ei tot înainte,
Măreț înalță glasul său,
Ea merge în fruntea altor ginte,
Preamărind pe Dumnezeu.

Dl Antonescu răspunde vorbitorilor, mulțumind de dragostea cu care au fost primiți pretutindenea de frații lor, și drept vorbind, spune Dumnealui, i-s'a arătat mai multă dragoste din partea fraților, de câtă au arătat ei lor. Succesul, ce-l au în tot locul e de a se mulțumi în mare parte unei mâni de oameni, cari au pregătit terenul. Șirul discursurilor l-a încheiat dl dr. Ioan Șenchea, care ne povestește cu mult haz unele amintiri din viața d-sale de artist.

Exprimă dorința tuturor, ca nu odată în viață, ci de mai multeori, în fiecare an să ne întâlnim la reprezentațiile artiștilor

de dincolo, ca să avem și noi prilejuri mai dese de a gusta din frumuseța curată a limbii, culturii și artei românești.

Deraierea expresului-orient. Expresul Paris—Viena—Budapesta a deraiat lângă Toul în Franța. În tren se aflau principele și principesa Bibescu și un mare număr de pasageri în majoritate români din Austria și din România. Pasagerii, cari dormiau, au simțit pe la miezul nopții o zguduitură puternică. Expresul s'a ciocnit în gara Toul cu o locomotivă. Din cauza ciocnirii, care a fost foarte violentă, locomotiva expresului s'a deteriorat, vagonul de cărbuni a deraiat, iar vagonul de mărfuri a fost complet distrus.

Au fost grav răniți fochistul și un bucătar al trenului expres.

Sborul lui Pégoud în Viena. Din Viena s'a anunțat, că renumitul aviator francez Pégoud a făcut un sbor îndrăzneț pe câmpul de aviație dela Aspern. Peste 20.000 spectatori în frunte cu mai mulți principii și principese au urmărit cu inima înghețată salturile mortali ce le executa îndrăznețul aviator, pe care publicul privitor la coborire l-au aclamat cu puternice urale. Din cauza enormei mulțimi, aviatorul neputând fi văzut mai deaproape, la insistența comitetului aranjator s'a urcat în un automobil și a încunjurat câmpul de aviație, spre a fi văzut de toți, așa că pretutindenea lumea îl felicita, iar alții în semn de bucurie își aruncau pălărilile în sus și fluturau batiștele. În 26 Octomvrie crt. va sbura în Budapesta.

Balon sfărâmat. În apropierea aerodromului din Johanisthal s'a întâmplat o mare nenorocire. Cel mai nou balon al lui Zeppelin L II, în nacelele căruia erau 28 de pasageri, înălțându-se până la înălțimea de 300 m. a explodat și aprinzându-se a ars complect. Dintre pasagerii balonului nici unul nu a scăpat cu viață, toți aflându-și moartea sub ruina aparatului. Locul catastrofei a fost încunjurat de un detașament militar, ca nimeni să nu se poată apropia de sfărâmăturile balonului, care intratăta a fost distrus, încât afară de cilindru, care a fost adânc implantat în pământ, nu se mai poate folosi nimic.

Pasagerii, morți în număr de 28, au fost duși în camera mortuară a spitalului din garnizoana dela Tempelhoff, de unde se va face înmormântarea victimelor. Comisia de investigare militară a constatat, că focul s'a iscat în prima nacelă, și de acolo flăcările au cuprins întreg corpul balonului. Victimele au murit în urma exploziunii, și numai după aceea au ars. Dintre toți pasagerii numai 5 au ajuns vii la pământ, dar și nenorociții aceștia au ars, înainte de a putea fi salvați.

„Luceafărul“ Nr. 18—19, 1913 cu următorul cuprins bogat și variat: Octavian Goga: Vlaicu. I. U. Soricu: Sburătorul (poezie) Zaharie Bârsan: Aurel Vlaicu. Maria Cunțan: Vlaicu (poezie). Spiru Haret: Aeroplanul Vlaicu. Aurel Vlaicu: Impresii din Văzduh. Riria: Lui Vlaicu (poezie). I. Agârbiceanu: În fața morții... Ion Grecu: Vestea morții lui Vlaicu la Orăștie. N. Iorga: Aurel Vlaicu. Al. Ciura: Scrisoare lui Goga. Vasile C. Osvadă: Dela început... Maria Dr. Gavrilescu: Vlaicu la Iași. George Cair: Lui Aurel Vlaicu (poezie). G. Magnani și C. Silișteanu: Cel

din urmă sbor... Aurel Vlaicu: Aviațiunea la noi. Oct. C. Tăslăuanu: În mormântarea lui Vlaicu. * * * Poporul și înmormântarea lui Vlaicu. I. Agârbiceanu: Arhanghelii (roman).

Cronici: Însemnări: Monumentul lui Vlaicu. Amintiri despre Vlaicu. O scrisoare a tatălui lui Vlaicu. Cum sbura Vlaicu. „La mouche folle“. Omagiu lui Vlaicu... † Negel. Bătrân și obosit... Un nou volum de Goga. Teatrul în Ardeal. Violinistul Eneșcu la Sibiu. † Profesorul Petru Râșcanu. Invățătoria română din Sălagiu Premiul „G. Eneșcu“. Poșta Redacției. Bibliografie.

Ilustrațiuni: Aurel Vlaicu. Inginerul A. Vlaicu în aeroplan. Casa în care s'a născut Vlaicu. Părinții aviatorului. Aeroplanul Nr. II. al inginerului Vlaicu. În sbor deasupra Câmpului Libertății (Blaj. 1911). Birtințul, satul natal a lui Vlaicu. Aurel Vlaicu și Octavian Goga. Aeroplanul Vlaicu II, după cădere. Aurel Vlaicu la spital. Aurel Vlaicu pe catafalc. Motorul intrat în pământ în urma căderii. Vlaicu pe catafalc (Câmpina). În mormântarea lui Vlaicu: carul funebral pe Calea Victoriei. În mormântarea lui Vlaicu: cortelul funebral, în colțul Căii Victoriei și Bulevardul Academiei.

Partidul social-democrat și alegerile. Din Budapesta s'a anunțat, că partidul social-democrat din Ungaria și-a început deja congresul. În acest congres se va lua poziție față de noul proiect electoral și se va decide ținuta partidului față de el. Congresul va decide mai departe, că la alegerile mai apropiate își va pune candidați și va păși în lupta electorală ca partid deosebit. La acest mod de luptă au aderat organizațiile de partid din Sibiu și Dobrișin, acest din urmă ocupându-se despre modul compunerii listelor de alegere.

MAI NOU.

Vestim confrăților preoți arhidiecezani, că congrua pe semestrul II din a. 1913 în suma de 276.338 cor. 27 fil. a fost asigurată Veneratului ordinariat arhiepiscopesc.

*

Autonomia culturală a Românilor Macedoneni.

Guvernul sârb a comunicat, că va respecta toate dorințele României asigurând Românilor macedoneni de sub stăpânirea greacă autonomie culturală și bisericească, dându-le și un episcop, cu sediul probabil în Monastir.

Atragem atenția dlui ministru Iankovich asupra acestei „hotărâri“ balcanice.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Cu toate aceste ne sunt tot așa de dragi și Maramurășenii, ba gândindu-te, ți-se potentează dragostea, împreunându-se cu oarecare milă față de aceia, cari, cum cerul și portul arată, vor avea poate un cer mai posomorît, o climă mai aspră.

Neștiind, ce ne așteaptă, ne era par'că jale după grănicerii, cari aveau să ne părăsească. Deosebit de grăniceri aveau apoi pe șeaua cailor în loc de perină covoarele lor frumoase, cari te pun în uimire și arată hărnicia deosebită a femeilor țărance maramurășene.

Ceva mai jos de călăreți erau mai mulți preoți și inteligenți mireni din Maramurăș în frunte cu uriașa figură a vicarului Tit Bud. Am observat între cei de față pe Dr. Ioan Mihályi, profotisc etc., membru al Academiei române din București, Gavril Mihályi, protopretore în Ocna-Șugatag, Dr. Petru Mihályi junior, deputat dietal, Dr. Ilie Mariș, avocat, directorul Maramurășenei, Simeon Balea, preot în Săpința, Ștefan Anderco, protopop în Oncești, Petru Birlea, protopop în Berbești, Ioan Komán protopop în Vișeu, Dr. Vasile Kindris, avocat, Dr. Gheorghe Birlea, medic, Dr. Salvator Jurca, avocat, Victor Mihályi, cand. de adv. în Siget, Ioan Dan, notar în Rozavlea, Dr. Ioan Dan, medic cercual în Dragomirești, Ștefan Szilágyi, sub pretore în Ocna-Șugatag.

În numele clerului și a inteligenței române îl bineventează pe Preasfinția Sa vicarul Maramurășului. Amintește, că au trecut 53 ani, de când primul arhieru al Gherlei a vizitat Maramurășul. Acum e Il. Sa al doilea etc. Preasfinția Sa răspunde emoționat amintind, că fiind bolav anul trecut s'a rugat lui Dumnezeu să-i dea sănătate, dar așa, ca să-și poată face destul misiunii sale de arhieru, să poată vizita dieceza. Dumnezeu s'a îndurat și i-a ascultat rugăminte. Atunci și-a propus, că vine mai întâiu în Maramurăș. *Vine acum cu gândul să-și vază fiii, să îndrepte, unde va fi lipsă de îndreptat, să îndemne la lucru pe cei buni.*

Pe Șetrow în jos.

Plecăm în jos tot pe ploaie, dela o înălțime de 917 m. peste saprafața mării. Lăsăm în dreapta acoperit de nori negri muntele Bătrina de 1713 m., ceva mai departe Pietrosul mare de 2305., iar în stânga Țibleșul de 1842 m.

Cam 400 metri mai jos de noi pleacă automobilul lui Papp Simon, protopretore în Vișeu pentru a duce vestea sosirei. Facem iar o cale serpentină mai lungă și mai prețioasă ca de cea parte. Un sentiment de a intra în un ținut necunoscut, în care o să întâmpinăm multe desiluzii, ne atinge neplăcut.

Privesc în toate laturile la ținut, dar mai ales la câte un biet român năcăjit, pe care năcazurile vieții îl mână în alte părți și în aceste zile de sărbătoare pentru cei de acolo. Față cu acest sentiment de milă, poate cam egoist pentru ai noștri, nu poate sta față sentimentul tot de milă, ce se produce la vederea carelor, a trăboanțelor mari, cu cai binehrăniți ale lucrătorilor de căi

ferate: italieni sau alte neamuri, ce ne ațin calea. La margine de drum observi fugitiv ici coala din trăsura acoperită o coloratură, care altundeva n'ai ocazie a o vedea la margine de drum. Privind mai bine observi, că sunt stâlpii de kilometri în colorile patriei noastre.

La vre-o 3 Km. sub deal așteaptă alți 26 călăreți întârziți, întru toate la fel cu cei de mai înainte. Formăm un lung convoiu de călăreți și trăsuri pe coastele dealului. Ploaia ne bate mereu, voind parcă să ne ațină calea. În ciuda ei înaintăm mai repede. Ne apropiem de un sat de munte cu case resfirate, nevăzute, fără superedificate, care să arete bogăție. Din aceste ne ies în cale bărbați, femei, copii cu fețe nu de munte, ci de fabrici cu muncă grea. Singur pletele lor lungi, unse și acele cu unt, te dispun mai bine, aducându-ți aminte de vremile mai bune de glorie trebută. Te doare inima văzând acest popor eșit la porți și slab și murdar. O explicare o dă poate numai timpul ploios, cu toate că apoi în întreg Maramurășul tot între astfel de împrejurări s'au dinstins oamenii noștri prin curățanie.

Primire oficioasă.

Intrând mai înăuntru în sat observăm o poartă triumfală fără inscripție cu 2 steaguri în colorile patriei. Lângă poartă o mulțime de Evrei cu Caftan, perciuni cărliontați, în frunte cu: prefectul comitatului baronul Sigismund Perényi, un bun prieten al nostru, se spunea, care acum a fost denumit de secretar de sat în ministerul de interne, protopretorele Dragomireștilor, Scholz Károly, un bun prieten al bisericii noastre, ni-se spunea oarecând, protopretorele milionar Papp Simon, de origine român, care neavând următori, nu vrea să plătească sute de mii pentru a obține titlu de baron. Om real și cuminte. E baron el și fără titlu. Au mai fost încă pretorele din Dragomirești: Balogh Pista, fiul vicarului rutean din Siget, care acum învață românește și ortacul său Balázs Imre, care știe bine limba poporului din Maramurăș. Românii erau numai resfirați acolo, cu toate că vlădica lor a venit, cum observase apoi însuș prefectul comitatului adresându-se câtorva Evrei, să lase pe Români să se apropie, căci la ei a venit vlădicul.

Alegăm prin tină la locul, unde aveau să se țină vorbirile. Vicarul Năsăudului Alex. Haliță îmbărbătează pe câțiva români să se apropie și printre multele «éljen» ale Evreilor să strige «să trăiască». Se apropie, dar fiindu-le par'că teamă și rușine. De ce, nu-și vor fi putut da nici ei seama. Călăreții trecuse dela poartă întimpinând la o bună depărtare alți români. Coconii=copiii mai îndrăzneți și curioși s'au acățat în pomi în grădina din dreapta.

Ajungând Ilustritatea Sa la grupa oficioșilor, — dintre cari se ridică mai ales figurile sulegete ale lui Perényi Zsigmond și Papp Simon — protopretorele Dragomireștilor, Scholz Károly, începe a vorbi ungurește, expimându-și bucuria, că Il. Sa vine în mijlocul poporului din Maramurăș și prin aceasta a rupt păretele acela despărțitor, care durere a fost (?) de 50 ani între administrația din Maramurăș și episcopia de Gherla. Administrația de acolo s'a năzuit totdeauna să fie în unire cu biserica și poporul. În speranța aceasta, că Il. Sa va conlucra în direcția să restabilească armonia între aceste *ii deschide poarta* și îi dorește să se simtă bine în Maramurăș. («Mikor ebben a reményben megnyitom a kaput, kivánom, hogy Méltóságod a lehető legjobban érezze magát Máramarosban»).

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

Lytton Bulwer.**Ultimele zile ale oraşului Pompei.**

— Roman. —

In româneşte de: **AUREL B. GAJIA.**

(Continuare). (20)

— Duceţi-l de aici. Injură pe zeii noştri. Duceţi-l la moarte!

Va fi prada sălbăticiunilor — strigă o fată.

— E nazarinean, dacă nu crede în Cybeles. Dar în care zeităţi a noastră crezi?

— În nici una!

— Nu recunoşti nici o zeităţi a noastră? — întrebă centurionul.

Olinthus scutură din cap apoi zise:

Oh, sălbaticilor! Voi credeţi în zeii ciopliţi din lemn? Credeţi, că ei văd şi aud? Uitaţi la statuia Cybelei, cât preţuieşte aceea?

Apoi porni spre altar, şi fără să observe mulţimea răsturnă de pe masă statuia de lemn a zeiţei.

— Uitaţi zeiţa voastră nici nu poate să-şi războvească! E vrednică deci să o adoraţi.

Mai multe n'a putut vorbi. Mulţimea năvăli asupra lui. Era să-l sfarme în bucăţi, de nu-l scăpa centurionul.

— Linişte! zise acesta cu glas poruncitor. Pe injurătorul acesta o să-l dăm pe mâna judecătorilor. Să-i ducem pe amândoi. Cadavrul preotului îl aşezară pe un pat. Duceţi-l la locuinţa lui.

Acum se ivi un preot al zeiţei Isis.

— În numele preoţilor colegi pretind să-mi daţi mie cadavrul.

— Impliniţi-i dorinţa — zise centurionul. Ce-i cu ucigaşul?

— Ametise, de prezent doarme.

— Dacă n'ar avea aşa un păcat mare l-aş compătimi! Înainte!

Arbaces cunoscu în preotul lui Isis pe Calenus, care îl privi aşa de provocător, încât egipteanul borborosi:

— Doar n'ai fost martorul omorului?

O fată sări în faţa lui Olinthus şi-l privi drept în faţă.

— Pe Jupiter! Ce tinăr puternic! Bucuraţi-vă oameni, deja avem şi pe sama ti-grului o pradă bună.

Mulţimea râse cu bucurie.

XIV.

Invingerea demonului.

La câteva zile după celea întâmplăte Diomed s'a reîntors din Neapol, unde umblase în afaceri de câştig. Se apropia deja de vila lui, voia să se reîntoarcă în colţul străzii, când cineva se lovi de el. Toemai voia să-l certe, când recunoscu pe Clodius.

— Tu eşti? — zise cerând iertare. Sunt tare cufundat în gânduri. Mă cugetam cât e de schimbăcioasă soarta. Sermanul nostru Glaucus! Cine ar fi crezut!

— Spune, Clodius, sincer, îl va judeca senatul? — întrebă Diomed.

— Da, răspuse Clodius. Licitorii vor aduce pe răufăcător înaintea senatului.

— Dar e acuzat înaintea publicului?

— Natural. Cum, nu le ştii toate acestea?

— Vin direct din Neapol. A trebuit să plec în dimineaţa după ce s'a săvârşit

crima. Grozav! Mă cuget că în ziua aceea a fost oaspele meu.

— De sigur — nu încapă îndoială, el e păcătosul — zise Clodius. Sentinţa i-se va dicta înainte de începerea jocului de circ.

— Încă înainte! O, zeilor buni, zise Diomed înfricat. Doar nu-l vor judeca să se lupte cu animalele selbatice.

— E grec — zise Clodius dând din umeri. — Dacă ar fi roman, l'ar agrăţia. Pe străini nu-i putem cruţă dacă sunt păcătoşi. Nu trebuie să uităm, că în atari împrejurări ei sunt sclavi.

— Şi ce se va întâmpla cu celalalt? Cu creştinul sau nazarineanul acela?

— Dacă va jertfi Cybelei sau zeiţei Isis va scăpa; la din contră va fi prada tigriului. Ascultă numai. Colo se deschide o uşă. E casa pretorelui! Cine poate să vină? E egipteanul! Ce caută el la pretore?

— La tot cazul au discutat de omor. Doar în oraş se povestea că Glaucus va lua pe sora lui Apaecides.

— Aşa-i dar Apaecides s'a opus acestei căsătorii. Probabil s'au şi certat. Se poate că Glaucus a beut la cina ta vin tare şi mai mult ca de lege.

— Sermanul copil! Are cel puţin apărător bun? — întrebă Diomed.

— Are, numai poporul nu-i prea aplicat să facă concesii apărătorului. Cultul zeiţei Isis e tare răspândit în Pompei.

— Era să-mi uit — zise Diomed — că mai am mărfuri şi în Alexandria. E natural, că Isis trebuie păzită.

— Se despărţiră; Clodius îşi luă drumul spre casa pretorelui, iar Diomed cătră vila lui. Clodius pe cale conveni cu egipteanul care i-a spus unde locuieşte Sallustius.

— De aici abia sunt câţi-va paşi răspunse acesta. Probabil Sallustius are o cină pompoasă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.**A apărut:**

Cărţi şi reviste. Trei broşuri. „Reuniunea română de sgricltură din comitatul Sibiului“, şi-a îmbogăţit în timpul din urmă biblioteca sa, prin editarea a trei broşuri, cari cuprind învăţături folositoare pentru obştea românească.

Astfel de cărţicele sunt şi aceste 3 broşuri editate de Reuniune în decursul acestui an şi anume:

Nr. 16. „Cuvinte de îmbărbătare pentru serbarea pomilor şi a paserilor“. Broşura aceasta cuprinde: 1. Precuvântare, scrisă de secretarul Reuniunii dl Victor E. Tordăşianu; 2. Darea de seamă despre serbarea pomilor şi a paserilor în Tălmăcel, de Dr. Vasile Stan, profesor seminarial; 3. Un prietin sincer al poporului nostru. Aceasta este o scrisoare a d-lui Dr. I. U. Iarnik, profesor universitar în Praga.

Din cuprinsul acestei broşuri, se pot lua multe învăţături preţioase şi cărţicica aceasta n'ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă şcolară ori de altă natură.

Darea de seamă a d. Dr. V. Stan, este un model de serbare a pomilor şi a paserilor şi din ea se poate vedea, ce anume trebuie vorbit la astfel de serbări, pentru-ca ţăranii

noştri să îndrăgească tot mai mult cultura pomilor şi pe lângă aceasta, să se dedea şi la cruţarea paserilor, — mai ales tineretul.

Din scrisoarea dlui Dr. I. U. Iarnik, nu numai cărturarii dela sate, ci şi alţii carora le zace la inimă propăşirea în cultură şi bunastare a ţăranului român, ar putea să scoată din ea, multe lucruri de interes obşteşc şi să cugete cum s'ar putea introduce şi la noi frumoasele făptuiri săvârşite de Cehii din Boemia, ale căror fapte ni-le aduce ca exemple, un străin de neamul nostru, care însă este binevoitor şi ar dori să ne vadă progresând în cultură şi bunastare.

Broşura aceasta se află de vânzare la toate librăriile, precum şi la Reuniune, cu preţul de 20 fileri.

Nr. 17. „Monilia“ scrisă de dl Herman Kern. În broşura aceasta e descrisă o nouă boală a pomilor, precum şi lecuirea ei. Are mai multe ilustraţiuni şi e de mare interes pentru toţi aceia, cari se îndeletnicesc cu pomăritul.

„Monilia“ este numele unei ciuperci, în formă de mucegaiu, care pricinueşte putrezirea poamelor înainte de a ajunge la coacere, căşunează stricaciune şi mlădiţelor mai tinere, mugurilor şi florilor.

Preţul broşurii e 10 bani.

Nr. 18. „D'ale pomăritului“, sfaturi întocmite de Astra Hodoş. Cărţicica aceasta e anume scrisă pentru trebuinţele sătenilor, cari se îndeletnicesc cu cultura pomilor. Sfaturile date, sunt luate din viaţa practică şi se pot folosi de toţi, cei-ce se îndeletnicesc cu pomăritul.

Intre altele, cărţicica aceasta, cuprinde şi un călindar al pomăritului, în care se arată, că ce lucrări trebuie săvârşite la cultura pomilor, în fiecare lună de peste an. E scrisă pe înţelesul tuturor. Pentru cuprinsul şi estinătatea ei ar fi potrivită şi pentru şcolarii, cărora li-se propune pomăritul în şcoala de pomi. Ar fi una dintre cele mai bune călăuze la lucrările practice şi costă numai 25 bani.

Băncile şi alţi binevoitori ai poporului român, cari şi-au pus de ţintă răspândirea de cărţi bune între poporul dela sate, să nu uite, că „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“, dispune de astfel de cărţi bune şi cu preţuri de tot modeste.

Prin cumpărarea şi răspândirea acestor cărţi, sar veni deoparte în ajutorul Reuniunii, iar de altă parte, s'ar da în mâna sătenilor, cărţi anume scrise pentru ei. i.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruişia.**

„Lemne de foc“

din fag tinăr, crepate şi bine uscate, se află de vânzare cu preţul de 135 cor. vagonul, încărcat gata, la

lfj. Kiss Ernő

(56) 7—7

în Szováta.

36527/913

III.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi m. kir. pénzügyigazgatóság közhirre teszi, hogy Alsófehér vármegye balázsfalva járásában fekvő Székasverese gyháza község területén fizetendő boritaladó és hús-fogyasztási adó beszedési jogát az 1914 évi január hó 1 napjától 1914 évi december hó végéig terjedő időre, esetleg a felmondás fenntartásával az 1915 és 1916 évekre is, nyilvános árverés után haszonbérbe adja.

Az árverés a pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében 1913 évi okt. hó 25 napján délelőtti 11 órakor fog megtartatni.

A kikiáltási ár évenként

a bor-italadó fejében	326 K 24 f
a hús-fogyasztási adó fejében	50 K 54 f
összesen	376 K 78 f

Az árverésen részt venni kívánók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10% át készpénzben, vagy államkötvényekben, vagy számításba vehető egyéb értékpapirokban letenni.

Írásbeli ajánlatok szintén elfogadhatnak, de ezek is bánatpénzzel látandók el.

Az árverés a pénzügyi hatóság jóváhagyásának fenntartásával történik.

A többi részletes bérleti feltételek a pénzügyigazgatóságnál és a kerületbeli pénzügyőri biztosságoknál megtekinthetők.

HOP, HOP!...**NU UITAȚI,**

că cea mai apropiată tragere a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară va fi

la 25 Octomvrie a. e. când se va trage câștigul de cor. 75,000.—

iar la 27 Decemvrie a. e.

cel mai mare câștig din lume

de **1,000.000.—**

Vindem de prezent un loz dela Banca Hipotecară Ungară. Trageri anual pe 36 rate lunare a 6'30 cor., iar unul dela Banca Cassă de Păstrare Pestană din Patrie cu 3 trageri anual pe 36 rate lunare a 4'40 coroane.

Ambele lozuri împerechiate. — adică din fiecare o bucată, — cu 9 trageri anual, le vindem de prezent pe 40 rate lunare a 10.— cor.

Cea mai ieftină ofertă! Tot lozul câștigă necondiționat!

Cine ne trimite primele 2 rate de odată, aceluia îi evităm rata a 3-a gratuit. Până la achitarea deplină i-se estradă cumpărătorului o listă legală de rate, în care este indusă Seria și Numărul lozului cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la joc, iar eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. Lozurile acestea nu-și perd valoarea ca lozurile dela loteria de clase, ci joacă până la sfârșitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr se poate trage și de mai multe ori cu câștig, dar cel puțin odată la tot cazul.

Explicări mai amănunțite trimetem la dorință ori cui gratuit și franco.

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiți cu comanda la adresa:

Ústredná banká úc. spol.

Budapest, Váci-körút 31. sz.

(58) 5—5.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K. 5,456,645'67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689'43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 123,667,241.—
	viață „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Perseane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 82—?

A APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION

SAU

MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f' 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.